

Vilanova

PREMSA
CORNIA

ANY VIII - Nº 67 - SEGONA EPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - FEBRER 1992

SUS
SEI
NI
S
E

DÈCIMES DESBARATADES

A sa revista «Veïnats»
qui valia una pesseta
«Es Molí Nou» i «Lloseta»
l'ompliren de desbarats,
se temeren tres soldats
qui no tenien oreies:
i s'afaitaren ses ceies
amb estidores de tondre,
i un colomí va confondre
ses cigales amb ses beies.

«Badia d'Alcúdia» estava
pintant a Mancor un turista
quan va veure «Inca-revista»
a Maó qui s'afaitava,
«cercle d'estudis» covava
ous de lloca a Santanyí,
«Dies i coses», ahir,
s'A-E-I-O-U aprenia,
i «Coa negra» escrivia
cent llibres an es padrí.

A dia quinze de juny
a sa lluna vaig anar
i vaig coir per secar
quatre figues com es puny,
i un porcellí gruny qui gruny
de ses cases de Ses Eres
va empeltar setze pereres
que hi havia dins un cràter,
construí una casa amb «water»
cuina, menjador i trutgeres.

ES PORQUERET DE SA PELLISA

Altre pic les Carnestoltes.

Sortim en ple Carnaval.

Entre noltros ha tornat a arrelar l'antic costum, que converteix la nostra Vila
en escenari per màsques i desfresses.

És fàcil l'acudit.

Quants n'hi ha que hi van tot l'any desfressats?

I quants n'hi ha que quan es desfressen mostren el verí que duen molt endins?

Tornam, un altre mes, a venir a estar entre vosaltres.

Ben trobats.

Maquetatge:

Serafi Guiscafré
Arturo Pomar

Dibuix: ARPO**Fotografia:**

Julio Infante
Miquel Mestre Ginard

Repertidor:

Joan Bujosa Tous

Coordinació:

Joan Bujosa Tous
Mª Àngels Piñero

Redacció:

Serafi Guiscafré
Mª Àngels Piñero
Tomeu Femenies Sard
Joan Sard
Josep Cantó

Col·laboradors:

Antoni Ginard
Miquel Mestre Ginard
Miquel Morey
Josep Melià

Pseudònims:

En Pinxo de Son Recuit
Es Santanyiner
Un de fora poble
Nureduna
Gafese
CEFE
ARPO
Es Sant Pere

Administració:

M.A.P.E.

Cobrança:

Alejandra Infante

Direcció Artà: Conjunta

C/ Cardenal Despuig, n° 8-10
Telf. 83 66 52 - 83 62 49

Publicitat: 83 66 52 - 83 62 49

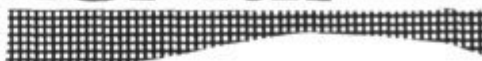
ARTÀ: No se responsabiliza de los conceptos vertidos por sus colaboradores, ni se identifica necesariamente con ellos. La opinión de la Revista se expresa únicamente a través del artículo editorial.

Dipòsit Legal PM 203-1983

Impressió:

Impremta Politécnica
Tel. 71 26 60. PALMA

editorial

AGRICULTURA Y ECOLOGIA

En Mallorca, dentro de no mucho tiempo, quienes trabajen el campo deberán percibir una remuneración, un salario.

Sospechamos que esta tesis hará aflorar displicentes muecas de desprecio, con sonrisas burlonas.

Sin embargo, ésta no es una utopía.

Quienes efectúan verdadera ecología, no están en las manifestaciones, ni editan folletos, ni ocupan las tribunas públicas, vertiendo demagogia.

Los que, entre nosotros, se esfuerzan para conservar el entorno, manteniendo la Isla en estado de gracia paisajística, están sobre un tractor, en una granja o, simplemente, podando las arboledas.

No podemos cansar al lector con estadísticas, siempre ásperas e intrincadas, pero sí podemos subrayar que mientras en Europa se dedican a la agricultura de un 7% a un 11%, en Mallorca no se llega al 4%. En cambio en el resto de España se supera, todavía el 30%.

De estos porcentajes se puede deducir que la política demoledora de la agricultura que practica el Gobierno Central, siguiendo directrices de la Comunidad Europea es totalmente contraproducente para nuestros escasos, acosados e incomprensidos agricultores.

Esta política, conduciría, está conduciendo ya, indudablemente al abandono de las tierras.

¿Existe algo más triste y desolador que un campo yermo, abandonado a las malas hierbas y plagado de plásticos urbanos, dejados por personas irresponsables? Este sería el rostro que mostraría Mallorca a los visitantes que queramos o no, constituyen la única fuente de ingresos en nuestra Comunidad. Comunidad de un alto nivel de renta, no lo olvidemos.

La deducción es de pura lógica.

Una Mallorca abandonada no sería apetecible para el turismo y mucho menos para el que quiere conseguirse para el futuro inmediato, de un alto estatus económico.

Para que Mallorca no ofrezca esta cara, adusta, ajada, arisca y agria, debe ser cuidada por sus agricultores.

Gracias a ellos estos campos verdean, el almendro bien cuidado brinda una floración increíble, en su exquisita belleza, la tierra se torna agradable a los ojos y a los sentidos.

Lo que no puede suceder es que los artífices del milagro, el llamado sector primario, esté dejado de la mano de Dios y de los hombres.

Los Políticos. Ay! Los Políticos deben llegar a la conclusión de que necesitamos jardines para este edén y los únicos con garantía son las hermosas gentes de la agricultura.

Y a éstos hay que pagarlos.

No hablemos de lo que podría conseguirse si se organizaran brigadas para mantener el bosque limpio. No sufriríamos los horribles incendios que van dejando a la Isla pelada, huérfana de sus importantes pinares.

Y todo ello es factible.

Con mucho menos dinero que el que cuesta mantener aviones y helicópteros que no apagan nada, parques de bomberos que, a la hora de la verdad, no pueden acceder a los intrincados terrenos donde arde el bosque.

Se trataría tan solo de que a nuestros prohombres se les encendiera la lucecita y el pensamiento anduviera por los recovecos del sentido común.

Se trataría de que alguien con poder se diera cuenta que rondamos los umbrales de un nuevo siglo y nada es igual, ni puede, ni debe serlo.

Por lo tanto los alimentos de la tierra, que nos lleguen de estas grandes extensiones, enormemente productivas, cultivadas con métodos modernos que aquí no conocemos ni podríamos aplicar. Que nos lleguen con su baratura y su insipidez. Aquí dediquémonos a cultivar la Isla, a producir ganado sin clenbuterol, alimentado tan sólo con pastos verdes.

A producir alimentos carísimos y exclusivos para quienes conserven el paladar virgen e ingenuo, ansioso de la variedad del sabor. Dediquémonos a hacer ecología de verdad. Pero a esto, hay que pagarlo.

Se están enterando, señores de las Instituciones públicas, depositarias de nuestros legítimos anhelos.

Hay que pagarlo.

Sa Colònia

Los meses de Enero y Diciembre pasados fueron épocas de gran actividad como principio y fin de año, pero el mes de Febrero, hasta ahora, no ha sido tan movido. Y en cuanto al tiempo, sólo podemos relatar que nos ha obsequiado con muchísimo viento y poca lluvia. Asimismo hay que reconocer que los días despejados y sin viento, el sol consiguió temperaturas bastante agradables en las horas que brillaba.

Belleza de los almendros.— Se oye muchas veces decir que el almendro es un árbol poco inteligente. Florece en la época más fría del año, y eso que su flor es muy delicada. Este año no ha sido una excepción, florecieron como siempre, pero con la particularidad de que sacaron muchísima flor. Desde las zonas bajas mirando hacia las alturas, que es en donde medran los almendros, se divisaba un paisaje precioso. Parecía un verdadero jardín. Lástima que el espectáculo desapareciera tan pronto.

Consideraciones sobre la Agricultura Colonien.—Aprovechando los días buenos, y cumpliendo con las recomendaciones de los médicos que atienden mi dolencia, me he ido dando buenos garbeos por el campo, observando como se le cultiva, y comparando mentalmente como se hacía antes.

Los fundadores de la Colonia, según parece, vinieron a esta zona principalmente porque en la mayoría de las familias tenían algún joven que iba a ser llamado a prestar el servicio militar, y si se establecían libraban.

Así las familias vinieron comprando a bajo precio el terreno que creían precisaban de momento. En él edificaban sus viviendas y preparaban la finca para el cultivo, cerrándolas normalmente con un muro o seto para que no se les escapasen los animales, empezando en seguida, además de la plantación de los árboles, con los mentados almendros, higueros, olivos, algarrobos, etc... no descuidando tampoco los cereales que proporcionaban el pan del año y el pienso para el ganado. Llamaba principalmente la atención la cantidad de buena uva que se cosechaba. Normalmente en la época de vendimia había tres «CUBS» que trabajaban alrededor de una semana para conseguir extraer el delicioso caldo. Asimismo se trabajaba muchas horas en el secado de higos.

Hoy el campo está desconocido; se cultiva muy poco y no demasiado bien. El jornal del albañil rinde más, y yo me pregunto: ¿Qué pasará cuando éste falte o al menos escasee? Volver a la Agricultura será muy difícil. Esperemos que las máquinas lo hagan todo mucho más fácil y que el campo sea fácil también como todo.

Dejemos la ruinosa Agricultura y pensemos que el 18 de Febrero la 3.ª Edad y el Centro Cultural fletan un autocar para ir a ver el sainete de Xesc Forteza titulado «Puja aquí y voràs Portopí» y que el Centro Cultural prepara otro para dentro de poco, cuyo título es «Cavallet quan eres jove». Aun no hay fecha.

Esta cròniquilla ha tenido que ser escrita muy deprisa, por lo que pido perdonen las numerosas deficiencias que en ella parecen.

JOSÉ CANTÓ PLANIS

Excavaciones SEBASTIAN SASTRE

Calle Son Servera, 29
Teléfono 83 65 59

07570 ARTÀ (Mallorca)

Comercial ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

MAQUINARIA

condor

BAILLE

B.C.S. Taladoras y Segadoras

Per més informació: Cridar al Tel. 83 61 48

Modelo	Tractores
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLE	Empacadoras • Potenciopacadoras y Sistemas de riego
SAZURCA	Equipo preparación Tierra y Siembra
ALUJO	Cubos de riego
MONDIAL Y OPEN	Motocultores
CAVANA	Pulverizadores
GASPARDO	Barras de Corte
LAUREA	Panqueas
BLANC	Pulverizadores de almendras
BRUN	Abonadores

BOREAS

CARTES DE TRAMUNTANA

(I)

Que el hombre, es el animal que tropieza más de una vez con la misma piedra, es un hecho consumado. Lo que extraña es; que tropiece reiteradamente a sabiendas de que se va a caer.

Yo, me pregunto: Como es posible que, teniendo la evidencia que se va a dar el trastazo, se persista en el empeño. ¿Por qué no se cambia de ruta y se evita el traspiés? He subrayado evidencia, porque se ha tropezado cada vez y con la misma piedra. O es quizás que con cada caída se consigue un beneficio?. Me voy a explicar: No hace muchos años, se estrenó un moderno alumbrado público, en la Colonia de San Pedro, —que nos costó un riñón, a cada contribuyente con impuestos especiales— alumbrado que fue una delicia comparado con el antiguo, deplorable y caótico que teníamos antes, léase; pantallas rotas atadas con alambres, bombillas de 25 y 40 vatios, aisladores rotos, cables oxidados, todo ello montado sobre postes de madera la mayoría podridos, que se cambiaban por otros desechados por Gesa, que se compraban a esta compañía a precio de saldo, líneas llenas de empalmes y una serie de chapuzas que se hacían de improviso, tales como, de dos lámparas hacer una etc. etc.; El Ayuntamiento no tenía dinero para modernizarlo y se hacía funcionar como fuese. En cierta ocasión, que hubo una gran tormenta de agua y viento, el alumbrado público se quedó hecho unos zorros. Hilos rotos, cables caídos, postes arrancados, pantallas, bombillas y portalámparas por los suelos en fin un estropicio. Tal deterioro le costó al Ayuntamiento unas 18.000 y pico de pesetas, la mano de obra, para dejarlo otra vez en funcionamiento. Creo fue allá por el año 1976.

Parece ser, lo lógico sería, que una instalación hecha con los nuevos y resistentes materiales, no tuviera problemas de funcionamiento, por lo menos en un plazo de tiempo razonable, entendiéndose uno o dos años. Una obra nueva que costó un porrón de millones, debiera ir avalada por una garantía y parece ser que no fue así el caso que nos ocupa, toda vez que recién estrenado dicho alumbrado, pudimos ver en el tablón de anuncios del Ayuntamiento, colocado en la fachada de la escuela, que había una partida de dinero pagada por reparación del alumbrado público.

Desde entonces no pasa un solo mes, que no veamos a los obreros de la compañía instaladora, trabajando en la reparación del tan

(Retirado del número anterior)

mentado alumbrado público. Los modernos cables trenzados, están colgados de sendos tirantes de acero y sujetos mediante cintas de plástico, que como ya pasó en un principio, al cabo de unos meses dichas cintas se rompen y los cables quedan colgando de los tirantes de acero. Nuevamente vienen los obreros y con el mismo sistema de cintas, atan de nuevo los cables a los tirantes y así se cierra el ciclo. En unos meses estos cables volverán a quedar colgados tan pronto se rompan las cintas y vendrán los obreros etc., etc., etc...

Pregunta: Por qué no se cambia de ruta y así no se tropezará con la misma piedra? O es quizás que con cada caída se consigue un beneficio?. Lo más extraño es, que no haya alguien a quien llame la atención tal despropósito, como ver que las reparaciones se repiten constantemente, presentando los desperfectos idénticos síntomas. Y si alguien dentro del Ayuntamiento, a observado lo que aquí se está diciendo y no intenta poner coto cabe preguntarse: Quién o quienes se benefician de esta anómala gestión, aparte de la compañía instaladora?

El caso es que pagamos todos.

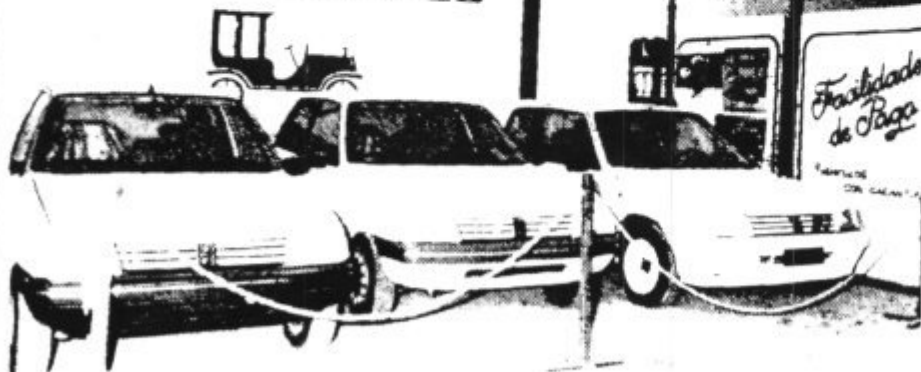
G. JORDÁ

"la Caixa"

EN ARTÀ

Servicio Cajero Automático
24 horas.

COMPRA - VENTA
DE
AUTOMOVILES

TALLER MECÁNICO
MIGUEL GENOVART

Reparaciones en general
Compra y venta de automóviles

de todas las marcas y modelos,
nuevos o usados
Ctra. Sta Margarita
Telf: 83 60 12 ARTÀ (Mallorca)

BOREAS

CARTES DE TRAMUNTANA

¡¡ATENCIÓN... ASBESTO!! (II)

Daba la impresión de que en el Ayuntamiento de Artá, se preocupaban por la salud de sus ciudadanos. Irrefutable prueba de ello fue, la campaña llevada a cabo hace varios meses en la Colonia de San Pedro, y el posterior análisis, de las aguas procedentes de cisternas y aljibes para saber si eran o no potables. Parece ser que la mayoría fueron calificadas como buenas para el consumo humano, si bien en mi caso concreto, me dieron instrucciones por escrito, para que la mejorara, agregando una cierta cantidad de cloro, no obstante certificarme que el análisis efectuado dio potable.

Hasta aquí, bien y todo en orden. La cosa cambia cuando hace unos días, vino a visitarme un señor extranjero y residente en la Colonia, el cual me hizo notar su preocupación, debido a que unos obreros con maquinaria, excavaban acequias y en ellas colocaban tuberías de uralita. Me costó mucho sacarle de su ofuscación, aunque le repetí varias veces, que dichas tuberías eran únicamente para la canalización de aguas residuales. Ignoro si se fue muy convencido.

Su preocupación era, según me dijo; que en la mayoría de países europeos, el almacenamiento de alimentos sean estos, líquidos o sólidos en depósitos de uralita está totalmente prohibido. Igualmente está vetada la instalación de tuberías de dicho material, para la canalización de aguas y líquidos potables.

A mi pregunta de porqué, ...no se podía usar la uralita, me contestó escuetamente, Gift (veneno).

Tengo en mi poder, una cajita de piezas de recambio para frenos de coche y en la cubierta lleva una etiqueta roja, escrita en diez idiomas y dice textualmente: ¡Atención, este producto contiene asbesto!. Respirar el polvo es peligroso para su salud.

Como en la canción de la Zarzuela, «por el humo se sabe, donde está el fuego», yo, siguiendo el hilo creo que encontré el ovillo.

Veamos varias definiciones, sacadas de diccionarios:

SILICE: Anhídrido de silicio.

SILICIO: Metalóide que se obtiene por la reducción del cuarzo.

SILICATO: Sal o ester del ácido silícico. Anfíbol.

SALICICO: Perteneciente o relativo a la sílice.

ANFIBOL: Silicato natural del calcio, magnesio y hierro. Asbesto.

ASBESTO: Anfíbol que se presente en cristales filamentosos. Amianto.

AMIANTO: Variedad del asbesto.

AMIANTO/CEMENTO: Mezcla que registrada recibe el nombre de URALITA.

Al no ser, ni físico ni químico, puedo haber tenido algún desliz en las definiciones, pero, la correlación es evidente. Lo que no ofrece ninguna duda es que; la silicosis, enfermedad de graves consecuencias es producida por la respiración de polvo de sílice. En cuanto a la palabra usada «veneno», la traducción literal en el diccionario es: Substancia que, introducida en el organismo animal, ocasiona la muerte o graves trastornos. Cualquier cosa que pueda causar un daño a la salud.

A unos metros de la Creu, cruce Colonia, Betlem, es Perall hay un cartelón que pone; COEXA S.A. Proyecto; Abastecimiento y Saneamiento de la Colonia de San Pedro y Urbanización Montfarrutx. 2ª Fase Promotor: Ayuntamiento de Artá. Ingeniero: Jaime Grimalt Estelrich CONSELL INSULAR DE MALLORCA.

Se debe sobreentender que, —aunque no lo dice— el abastecimiento es de agua y el saneamiento es de aguas fecales y de bolsillos, pues ya veremos a cuanto ascenderán los presuntos «impuestos especiales».

Y para terminar sólo quiero añadir que; si para abastecer de agua potable, van a canalizarla con materiales prohibidos en los países europeos y saneamiento —de momento es así— tener las calles como barrizales, paredes enteras tiradas por el suelo y alguna farola del alumbrado público arrancada de cuajo, para eso pienso que mejor haberlo dejado como estaba, pues con los mencionados análisis, quien más, quien menos estaba servido.

G. JORDÁ

Perruqueria
UNISEX
tractament d'UVA

Obert cada dia
manco els
dilluns

C/. Gran Vía de la Constitució, 64 (Cantó Jaume III)
Tel. 83 63 82 - ARTA

USCHI I BEL

Comisario Castell

por ARPO

DE COMO BOIRA LLEGO A COMISARIO

—Y tu Boira, ¿cómo llegaste a sargento?

—¡Caramba don Amaro! Ahora sí que me ha cogido usted desprevenido.

Don Amaro Casanovas de Solivellas era un viejo coronel de caballería retirado, pertenecía a una de esas viejas familias de la nobleza mallorquina venida a menos, poseía aun ese porte distinguido que caracteriza a la gente de «sange azul». Luchó en la guerra de Africa y más tarde tomó parte en la batalla del Ebro en donde fue herido por metralla en una pierna. Posee la medalla al valor y la cruz de Isabel la Católica. El Caudillo, en su libro «Raza» lo menciona en varios capítulos. Don Amaro Casanovas de Solivellas es en definitiva todo un héroe de guerra.

—A mi don Amaro particularmente no me gusta hablar de estas cosas —dijo Boira—, es algo que ocurrió hace ya mucho tiempo y ojalá no hubiera pasado nunca.

—Y ahora... ¿por qué dices eso?

—Porqué es de «coña» don Amaro. Mi ascenso fue algo de risa, inaudito...

—Por los clavos de Cris...! Cuenta que yo te escucho!

Fue durante el Desfile de la Vitoria, en Madrid, jo formaba cordón en el Paseo de la Castellana junto a otros compañeros, el gentío era imponente y a veces nos costaba sujetar la masa enfervorizada.

—¡Franco, Franco, Franco!...

El Caudillo se acercaba lentamente, majestuoso, en el mercedes de las grandes solemnidades, mientras brazo en alto, saludaba en todas direcciones, la guardia mora montada en briosos corceles marcaban el paso de la comitiva. De pronto un objeto en forma de cono de un color impreciso rodó por la calzada posándose a muy escasos metros del coche del Generalísimo. No lo pensé dos veces, estaba seguro de que era una bomba e impulsado por un resorte fantasmal salté, abalanzándome

con mi cuerpo sobre el extraño «artefacto», al momento noté un crujir de cristales rotos, me sentí mojado y perdí el conocimiento.

Al volver en sí me encontraba tumbado en una cama en la caserna de la Guardia Civil de El Pardo. Me hicieron muchas preguntas y yo di la versión de los hechos tal como los recordaba, o sea, muy vagamente: Más tarde me enteré por un oficial de alta graduación, que al lanzarme, con mi cuerpo, lo que había reventado fue un biberón lleno de leche que por desgracia se le escapó de las manos a una joven madre que intentaba alimentar a su hijo. El oficial me ordenó guardar silencio, pues según él se trataba de un asunto muy grave.

Al día siguiente todos los periódicos de Madrid, encabezados por el rotativo «PUEBLO» daban la noticia en primera plana y en grandes titulares. «UN POLICIA DE UNIFORME ABORTA CON SU VALOR UN INTENTO DE ATENTADO CONTRA EL GENERAL FRANCO».

Meses más tarde me ascendían a sargento.

—Ahora ya sabe mi historia —dijo Boira— avergonzado por lo que acababa de contarle al coronel.

—¡Boira! —gritó entusiasmado el viejo militar—. Tu eres un héroe como la copa de un pino. Mañana mismo te concederé la medalla del valor. ¡Más vale tarde que nunca!

—Con todos mis respetos don Amaro, me haría usted más contento si en vez de medalla me invitara a una copita de «herbes seques».

LA NOTICIA

EL TÉ DE LA JUVENTUD

El israelí Moshé Manheim, de 70 años de edad y habitante del «kibutz» Kfar Masarik, descubrió «el té de la juventud» que le curó de sus enfermedades y oscureció sus cabellos canosos.

Según el diario israelí «Yediot Ajronot» desde que recibió los hongos con los que fabrica el té se produjo en Manheim un cambio revolucionario.

Hace seis meses, era un hombre viejo y enfermo, preocupado por sus cabellos canos y sus dolencias, pero tras tomar el maravilloso té estas desaparecieron y ahora camina erguido y sano.

Los hongos se los envió su hijo Dani desde el Lejano Oriente en donde estudia la medicina antigua, lo que le hizo descubrir «el hongo mágico» llamado «kubucha».

Dani en el laboratorio aprendió a preparar con este hongo un té llamado «kargashuk».

Ya lo sabeis maravillosos vejetes, si quereis una segunda juventud no teneis más que poneros en contacto con Dani escribiendo al diario de Jerusalén «Yediot Ajronot», seguro que os mandan toda clase de detalles.

TODOS CON LA OPERACION AMISTAD

Un total de 34 niños minusválidos disfrutaron de unas pequeñas vacaciones en la Isla, los días 7, 8 y 9 del pasado mes de febrero. El grupo compuesto por pequeños y jóvenes de los colegios Aspace, Asnimo, Juan Mesquida, Mater Misericordiae y Juan XXIII, se reunió en el «Poble Espanyol» donde fueron recibidos por la asociación Amistad, promotora junto a Aviba de este programa lúdico, que este año cumple su segundo aniversario.

Se celebró en el Poble Espanyol la ceremonia de inicio de la Operación Amistad, con una concentración multitudinaria que reunió a participantes, coordinadores y familiares que toman parte en este proyecto. La Operación Amistad, que este año se celebra por segunda vez, consiste en la organización de un variado fin de semana para 36 niños huérfanos y disminuidos de Mallorca.

BAR - RESTAURANTE
ES PINS
ESPECIALIDAD COCINA MALLORQUINA

C/ Ciutat, 49
Teléfono 83 64 61
07570 ARTÀ

La obra literaria de Margarita Estelrich

La obra literaria de Margarita Estelrich, sin ser demasiado conocida ni tampoco muy extensa, reúne ciertamente unos méritos de indudable valor y relevancia.

Nacida en Artà, el 1 de septiembre de 1869, en el seno de una familia más bien acomodada, su padre regía la notaría de nuestra villa, creció en un ambiente donde la cultura no era ningún ente extraño. De la mano de su hermano José Luís, que llegaría a ser reputado poeta, ensayista, traductor, escritor y periodista, conoció los entresijos del mundo de las letras, tuvo acceso a tertulias literarias y mantuvo contactos con los integrantes de una joven generación de valores que con el tiempo llegarían a ser relevantes valores, entre ellos, con Miguel Costa y Llobera que la alentó a la lectura y práctica de la poesía. Sin embargo, su auténtica vocación la constituyó la enseñanza, faceta a la que consagró toda su vida. En plena madurez y motivado en buena medida por su decidida entrega a la acción social de las «Obreras de San José», reemprendió su tarea literaria con mayor dedicación y asiduidad. Poesías, diálogos, conversaciones, madrigales, surgieron de su pluma con el casi exclusivo objeto de llenar y realzar las altruistas veladas montadas por las «Josefinas», primeramente en el local provisional sito en «Es Convent» y posteriormente en el construido ex-profeso el año 1925, y aun vigente en la calle Botovant. En la obra «La lladriola», surge una referencia allá sede primeriza:

*¿Me direu'aon va sa gent,
que avui passa tan xalesta?
Ninetes ¿aon és sa festa?
Tot-hom va cap al Convent.*

Aparte de obras sencillas y desenfadadas y sin excesivas pretensiones, aunque eso sí, repletas de ternura y con un fondo de amor y solidaridad, como «Per amor de Deu sia», «Una de tantes», «Conversa josefina» y un largo etcétera, surgieron piezas de contrastada calidad como «El llop», canto a las esencias del Pobrecillo de Asís, o «Amor de mare», poema de 18 estrofas y de la que ofrecemos la inicial transcrita textualmente del original:

*Poc a poc se posa el sol
fatigat de se jornada
¡Es tan llarga sa diada
del calorós Juriol
quant ni sols una alenada
s'ha sentit de l'embotol!*

Tal vez, «La bovereta», habitual en nuestros recitales, sea una de sus creaciones más conocida

Margarita Estelrich en el año 1935.

*—L'auja porta l'alegria
a la terra i al comellar,
canten l'himne del nou dia
el cel, la terra, la mar.
—Es de l'illa daurada,
el parage llevanti,
la boira fuig engegada
per l'estel del demati.*

Es el arranque de una extensa poesía salpicada de sensibilidad y de la que seguimos con el fragmento final,

*—I cavalgant falgauera,
amb dos dels vadells més braus,
va passar la torrentera
com un llamp: «Adeu siau».*

No faltan quienes creen intuir en esta composición cierta influencia de la obra de Costa y Llobera, impresión que entraría en la vía de la lógica, considerando que la poesía del valle pollensín constituyó lectura preferencial de Margarita Estelrich.

Sus profundas creencias religiosas la llevaron a escribir diversas piezas de esta índole, descollando, tanto por su carisma popular como por lo que representa en el sentir del pueblo, el himno dedicado a la «Mare de Deu de Sant Salvador», conocido por «Beneida sou Maria», a la que puso música otro «artanenc de soca rel», Mn. Francisco Esteva Esteva, en 1915.

Esbozada a grandes rasgos su obra literaria, dejamos abierta a estudiosos del tema, el examen de su tenaz y desprendida labor social y pedagógica.

J. CASELLAS FLAQUER

Margarita Estelrich con un grupo de alumnas de la escuela de las «Obreras de San José» 1910.

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS

Vía Mallorca, 36
Tels. 56 37 48 y 56 52 67
CALA RATJADA

CORCADISSA D'ANTANYIA

Les pàgines del llibre de la vida d'En Jeroni Sureda Nicolau, «Verger», estan estibades de fets viscuts força aclaparadors. El destí fou cruel amb ell i els seus, perquè En Jeroni morí en el zènit de l'existència el dia 5 de desembre de 1958, de contusió cerebral, a conseqüència d'un accident de moto, a l'edat de 47 anys. Era nadiu de Trenqué Lauquen, província de Bons Aires, República Argentina, on nasqué el 19 de febrer de 1911.

La seva esposa, Maria Ribot Sancho, també passà la frontera dels justs als 41 anys, víctima d'una incurable malaltia. La pobra Maria va néixer el 3 de setembre de 1919 i el 20 d'octubre de 1960 s'acomiajava d'aquest món.

El matrimoni, celebrat pel P. Rafel Nadal TOR., tingué tres fills, Antoni, Tomàs i Jeroni, tots ells prematurament difunts a una edat impensable. Es ben cert que contra els desitjos de Déu no hi ha res a fer. Sols el Tot poderós sap el per què de les coses terrenals.

En Jeroni tenia quatre caire humans ben esmolats: L'Esport, la cinètica, la pesca a canyeta i els motors, fins i tot, com a ciclista amateur, participà a l'antic velòdrom de Ca'n Massot. Tant és així, que el dia 20 de novembre de 1926, juntament amb En Pusseta, En Patró, En Rabassó i En Tomàs Massot, competí a la setima cursa, programada a 25 voltes, «per a corredors igualencs», i que fou guanyada per En Pusseta.

Maria Ribot Sancho, contemplant un paisatge taulader orfe d'antenes de televisió.

Vet-ací el nostre home gaudint d'un moment d'esplai sobre la bicicleta dels anys 30.

Això no obstant, prest es va fer trons de la bicicleta, però sense deixar de banda el cualta a l'idol local Bartomeu Flaquer, seguint posteriorment admirant a Joan Servera, «Virell», i a continuació s'apuntà a la multitud seguidora dels principis d'En Sebastià Sastre, traçant faves d'olla allà on el ciclisme reclamàs la seva presència.

Així el trobam immers dins les tasques de construcció de la voltadora de «Darrera Es Convent», estrenada el vuit de Juny de 1957 (Jaume Cassellas confirmans).

Amb l'escopeta, igualment fou una atxa. Era molt destre en l'ensanyança dels cans perdiuers i disparava amb un encert gairebé infalible. Caça que veia dins el punt de mira, caça que anava a caure a la gola de la bandidera. Segons l'escaradeta vox populi, una vegada En Jeroni i En Toni Peu foren llogats per la Casa March com a espantadors de volatrina a Son Jaumell.

L'horabaixa demanaren permís al garriguer per tirar dos trons pel seu compte. El guardià digué amèn amb una condició; només porien caçar per dins les ginyes de carro. Així «ho feren» i amb un tac-tac, 17 perdius acabaren el curritjar a Cas Llanterner.

Com a pescaire dominava les dues facetes més indispensables de tot bon canyater; la coneixença dels vents i l'orografia de les pesqueres, no coneixent altre vertigen que les oblades i salpes de pam i mig, o com ell deia; «de pam i busques». Semblant fe-

bre marinera el portà a qualche disgust, perquè el 18 de desembre de 1954, la Guàrdia Civil, juntament amb un grup format per 25 persones, el sorprengué pescant a «Font Celada» de forma poc ortodoxa. El jutge instructor, el capità de corbata de la Reserva Naval activa, Senyor José Alamany Moner, donà formal compte de l'endemesa.

Els companys de pescada eren: Mateu Mangol, Miquel Salom, Pep Not, Tomeu Seu o Fraret, Francesc Cendra, Joan de Sa Drogueria, Joan Comuna o Busquer, Tomeu Poll, Pere Canals, Tomeu Borró, Miquel Trenta, Jaume Caballero, Lluçà Moló, Nofre Soler, Perico Ranxer, Tomeu Cuní, Sebastià Salom, Ramón Carrillo, Segundino Salort, Miquel de Sa Coma Sequera, Toni Justaní, Toni Peu, Miquel Mangol i Sebastià de Sos Sastres. Aquests artanencs són els que estan anotats a la causa 26/1954, instruïda per un suposat delictes de pesca amb explosius.

L'esplendor de les motos dels anys 50 tampoc no el pillaren mans plegades, perquè va ser un dels precursors dels «dos temps» a Artà. Adquirí una Villos 74 c.c. la qual devallava el Coll de Morell a 80 i després el pujava a 10 Km. per hora. Només tenia una marxa, i la mecànica a l'estil de les Mobilitats actuals. Però més endavant tendria una moto MVA, 125, amb la qual li esdevendria el funest accident.

Picapedrer de professió (d'aquells que saben construir una casa sense ciment armat), primfilava els detalls. Res de grasseses ni ala de corb; taulaplom, llinyola i esquena de paleta, eren eines prou suficients per a forjar la verticalitat i presentar uns acabats dignes del millor orfebre, no de bades pertanyia a la fornada d'oficials tan reconeguts com mestre Mateu Boter, Antoni Manxo, Pere Gelabert, Joan Peix, Joan Rabassó, Pau Gurries, Joan Baleu, Rafel Sineu, Mateu Mangol, Toni Peu, Jeroni Caminal, Tomeu Seu, Miquel Corona, etc. els quals provenien de l'escola dels mestres Antoni Garamieu, Miquel Taitet, Tomeu Mangol, etc. que eren uns professionals que amb un sol cop d'ull, veien les feines fetes abans de començar-les, perquè els últims aprofitaren les lliçons magistrals de mestre

Mateu Claret, junt amb la nissaga de mestre Joan Butló, els quals, a més de contractistes eren hàbils en la confecció i maneig dels plànols.

Fàbrica de Licors

Cerveces.

Licors nacionals i estrangers

DES DE 1890

Especialitat en licors mallorquins:
PALO, HERBES DOLCES I SEQUES,
ANIS SEC «LA ESTRELLA DE ARTÀ»

Carrer 31 de Març, 11

Tels. 83 60 38 - 83 62 07

Fax 83 52 80

ARTÀ

L'ASSIGNATURA PENDENT...

...dels mallorquins. La seva història

II (CONTINUACIÓ)

Història antiga.— Les primeres dates històriques que ens han arribat dels antics pobladors de Mallorca, són d'uns 500 o 600 anys abans de Crist en que Eivissa ja era cartagiana i els grecs comerciaven amb Tartessos, a l'igual que també ho feien els fenicio-cartaginesos. El poble dels tartessos habitava a mercat amb Orient a través dels mallorquins, comerç que aquest dos pobles de la Mediterrània Oriental els arrepassaren.

No hi ha constància que els grecs intentassin conquerir Mallorca, en canvi si ho intentaren els cartaginesos que foren repel·lits pels foners mallorquins. En esclatar la primera guerra entre aquests dos pobles, en el segle V abans de Crist, els foners mallorquins foren la clau de la victòria cartaginesa, segons l'historiador sicilià Diodor en descriure la batalla de Himera, diu que l'oportuna intervenció dels foners balearics fou decisiva.

Uns segles més tard els cartaginesos foren vençuts i expulsats de Sicília pels romans, la presència dels foners mercenaris també hi fou i aquests foren traslladats des de Sicília a Cartago, juntament amb la resta de l'exèrcit vençut. En no cobrar el sou convengut es rebel·laren, amb ells arrossegaren altres pobles del Nord d'Àfrica i provocaren una cruel guerra que durà tres anys.

En ésser expulsats els cartaginesos de Cadis pels romans, el seu general Magó, intentà apoderar-se de Mallorca i Menorca, però fou vençut pels mallorquins i ben rebut pels menorquins. Del nom d'aquest general sembla que deriva el de l'actual capital de Menorca, Maó.

Conquesta romana.— Fins aquest moment no es té certesa del nom que es donava a Mallorca i a Menorca, ja que sovint es confon el nom d'una i altra illa. Els romans foren els

que en digueren Balears. Maior i Minor, o sia major i menor, és d'on deriven els noms actuals.

La pirateria dels habitants de les balears dificultava el comerç que els romans mantenien amb les seves possessions de Hispània i el senat de Roma encarregà a Quintus Cecilius Metel·lus la conquesta de les Illes Balears. Eivissa ja era ciutat confederada.

L'any 123 abans de Crist, amb dificultats i protegits per cuirassos aconseguiren els romans posar el peu a Mallorca.

En Metel·lus rebé del senat el títol de Balearic. Fundà les ciutats de Pollentia (on actualment hi ha Alcúdia) i Palma. Foren poblades amb colons romans que dugue d'Hispània. Aquests són els primers pobladors històrics que les Balears reberen de la Península Ibèrica i encara no eren ibèrics sinó romans.

Hi ha la teoria que els pobladors mallorquins fugiren dels exèrcits romans que desembarcaren a les proximitats de l'actual Alcúdia, uns cap a la Serra de Tramuntana i d'altres cap al Sud, que eren més bé petits, morenos i de cabells reülls. Almanco al Sud de Mallorca és on més gent hi ha amb aquests trets racials, cosa que sembla demostrar que foren romanitzats i no exterminats.

TOMITO

Cinco mallorquines aprueban los cursos de piloto

Cinco de los pilotos de la última promoción de la Base de Matacán, en la provincia de Salamanca, son mallorquines.

Estos cinco jóvenes han logrado aprobar con éxito los cursos de Piloto Comercial, IFR y Polimotores que se han impartido en la XIII Promoción de Pilotos de la Escuela Nacional de Aeronáutica de la Base de Matacán, en la provincia de Salamanca.

Los nombres de este grupo de nuevos pilotos mallorquines son Iván Puigdorfil Piñole, Javier Santa Ursula Vila, Guillermo Ferrer Villalonga, Javier Bueno Rassier y Miquel Llodrá Eulars.

Este último es nieto de nuestro particular amigo Miguel Llodrá ex-administrador de Correos hoy jubilado. Señalemos que José María Llodrá, hijo de Miguel y tío del nuevo piloto, consiguió este mismo título y hoy es Jefe de Personal de una gran Cía. Aérea. Como vemos, en la familia Llodrá (De Son Taitet) existe una verdadera vocación para las alturas. Nuestra enhorabuena que hacemos extensiva a su abuela Pilar Serrano.

MIGUEL LLODRÁ

CENTRE COMERCIAL

JONC

SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS

PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via, 2
Tel. 83 50 66
ARTA

BOUTIQUE

SEDUM

DISTINCIÓ UNISEX

NADONS

BOUTIQUE INFANTIL

CARNAVAL i CARNAVALADES

Quan les cintes, vétes, llaços,
amb fil, agulla i didal,
juntels darrers pedacos
i deixen llets els disfraços
per començar es Carnaval.
Quan gaudeix el personal
cel-lebrant sense pamplines,
amb confetti i serpentines
un festé tan ancestral,
gojós i afalagador,
aprofita l'ocasio,
i de molt mala manera,
un militar de carrera
de molt alta graduació,
que emulant al dictador,
aquell de vint anys enrera,
va i li entra sa xarrera
i lo que diu, Déu ni dó!!!

Amb sa llengo ben desperta
ens acusà de terrorisme...
vaig quedà amb sa boca oberta,
es que's pur o ha menjat merda,
o no entén es bilingüisme?
Que se pense aquest senyor
que perque va uniformat
ja te regia potestat
per insular a una regió?
Qu'es callin des de Madrid
ja està be de centralisme!
o no és també terrorisme
que un militar mal sofrit
i amb gran dosis de cinisme
de sa manera més porca
ofengui a tota Mallorca
i a tot el mallorquinisme?

Crec que seria millor,
ja que això no ho farà ell,
que l'Arma de Aviació
donàs una explicació
devant de tal desgavell.
I també pens, natural,
que aquest senyor general
de llengo tan esmolada
aprofita es Carnaval
per fer sa carnavalada.
I una propera vegada
pot esser que no fos raro
veure tan brau general
fer, amb en Juanito Navarro,
riure a una revista
de còmic, damunt sa pista
des Teatre Principal.

EL SANT PERE

Homenatge a En Jaume Carrió Bernat, à) CUNÍ

1.— Tots noltros volem, anit,
de cor fer un homenatge
a aquell gran personatge
maldament quedàs petit
d'estatura i divertit;
mai li va faltar coratge!

2.— Va p'En Jaume Carrió,
per noltros: Jaume «Cuní»,
que el pobre se va morir.
Prest el va cridar el Senyor,
i mos dóna gran tristor
no veure-lo per aquí.

3.— Enyoram la seva manya
que tenia quan ballava;
amb gràcia se remenava
botant «juger», amb sa canya;
dimoni en tot Espanya
com ell no se'n passetjava.

4.— Molt gran era essent petit,
perquè botava «juger»;
era un homo falaguer;;
sempre anava decidit;
feia pegar qualche crit
encalçant gent p'es carrer.

5.— Era tan i tan festós...
rebotava d'alegria.
Quan Sant Antoni venia,
amb ell no era dubtós,
perquè on-se-vulla fos
a sa festa la sentia.

6.— Tant li era es cantar
com es fer una ballada;
sa tasca havia agafada
i no poria amollar;
un pic aquí, s'altre allà,
en de dia i de vetlada.

7.— Tot això heu recordam.
Vares ser un bon dimoni,
ben amic de Sant Antoni
i aposta heu celebram;
a Jesús li demanam
que de tot deix testimoni.

8.— Agraïda, S'Obreria
un obsequi vol donar,
que per tu va fer gravar;
sa teva feina valia
que vares fer un dia,
i aposta l'has de cobrar.

9.— També «Artà balla i canta»
una altra n'han dedicada,
que la t'havies guanyada,
i amb dues ja faràs planta;
s'enyorança encara aguanta.
Eres persona estimada.

10.— Pots creure que és vera, Jaume,
tot lo que ara jo som dit.
Tant de gros com de petit,
tu t'en vares dur sa «pauma»,
des d'Aubarca fins a S'Aume,
cap mai com tu n'ha existit.

11.— Per sempre quedarà escrit
que vares ser BON DIMONI.
Peguem fort, i que retroní,
amb tota força un bon crit:
Visca el DIMONI PETIT!
Visca, visca, SANT ANTONI!

ANTONI GINARD CANTÓ
à) Butler

Poemes des de l'exili.

TRIADELLA

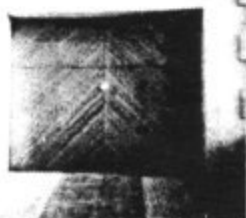
A Pere Ginard, íncube del fora temps

Si et beus el deler just ran del desànim
els teus mites vells perdràn la sendera.
Si engates el gest de l'ístant magnànim
l'enuig de demà et treurà crostera.

Si sembres afanys dins un gruix eclèctic
naixeran enyors soiats de ventura.
Si tenses el cisma amb un oi asèptic
cauràn dins ton buit estels de fretura.

N'ABOC ASSUCS

Del llibre **ARA I EN L'HORA...**
De l'editorial REMA/NAU.

MONTAJES SERVERA

SOLUCIONES CON GARANTIA
PUERTAS BASCULANTES

MANUALES, AUTOMÁTICOS O CON MANDO A DISTANCIA
CON MACHIMEMBRADO DE MADERA DE NORTE - TEKA - CHAPA PEGASO
MONTADAS EN SU GARAJE CONSTRUCCION
PIDANOS PRESUPUESTO
C/ PEP NOT, 59 — ARTA — TEL. 83 61 31

EN PINXO DE SON RECUIT

L'hem trobat ben ajupit llegint es diari. En Ramon de S'Almudaina mentre despatxa un gelat de mel·la, es queixava fort perquè el Barcelona havia deixat perdre s'ocasió de passar davant el Madrid. En Tomeu, baieta en mà, netejava taules i agranava paperassa.

—S'equip de futbol que va a jugar a fora...

Uns quants manobres xuclejaven un conyac i en Joan de Son Ullastre se bevia una canya.

En Pinxo, cap baix, repassava ses paraules escrites i sospesava amb seny de bística vella es fonaments d'una sentència.

—Pinxo. L'Artà surt divendres i encara no sabem de què anam.

—Putes sagrades. I, què vols que fassa?

—Que mos diguis qualche cosa. Na Mariàngela no en fa ni brot. Es de la Sala m'entreguen uns papers amb una casette que qualsevol pot perdre temps per desentrenyar-ho. Sols quedam tu i jo.

—Idò digues que tenim sa corda curta.

—Es necessari espavilar-se que es públic t'espera.

—I què vols que te diga? Aquesta jutge de Manacor ha donat sa raó a en Walter, i de passo la mos ha donada a noltros. Ha condemnat en es metge a pagar cinc mil duros sustitutoris en cas d'impagament per vuit dies d'arrest i a pagar costes judicials.

—No en deus estar content?

—Ben trist estic jo.

—Tampoc no n'hi ha per tant.

—Me fa pena aquesta manca d'humanisme, sobretot per part d'un professional.

—I què deu dir ara na Francisqueta Piris?

—Noltros ja la vàrem advertir. Es poble l'ha posada allà on és, per defensar es drets des ciutadans enfront de qualsevol endemsa que puguin sofrir per part de sa banda preponderant o caciquil.

—No voldràs insinuar que es metges son sa part subjugant?

—No, no vull dir això, però reputes! Encara no fan un etxem i tothom tremola. No veus que tenen sa nostra salut dins ses seves mans? Has de sovintejar per ses consultes de l'Hospital i sabràs lo que te vull dir.

—Es metges de capseleria eren com un balsam per ses famílies.

—Això ja ha passat a s'Història. Endemés n'hi ha que s'estimen més fer política que medicina. I avui es politics fan més por que una llevantada. Ja te dic, un uís, i sa gent tremola.

—Per això està molt bé que qualcú faci valer els seus drets.

—Sien o no siguin drets. Prova tu de no atendre un ferit i poden processarte per denegació d'auxili; quantri més un metge.

—Que no deuen fer es jurament hipocràtic es metges d'ara?

—Jo crec que sí que el fan. Per ventura aquell sant home va tenir un mal dia. Que no l'has tengut mai tu en es mal dia?

—Moltes vegades. Lo que procur es no fer-ho pagar en ets altres.

—No en parlem pus. Esperem que aquest metge hagi pres bona nota i esperem i desitgem que na Francisqueta li servesqui de lliçó. Es a noltros que mos ha de defensar i si sa romana queda punt mort l'ha de fer caure cap en es costat que sigui des malalt. Reputes!: Endemés d'estar malalt no l'han de putejar.

—Àngela Maria!

—Deus sebre... Bé voltros sou uns perdals que no vos enterau de res. Vaja uns periodistes que sou. Deus sebre que s'Ajuntament ha arribat a un acord amb s'Universitat Balear per utilitzar conjuntament sa finca i ses cases de Betlem.

—Qualque cosa havia sentit a dir. I a tu que et sembla?

—Me pareix una gran cosa. Tot quan sia instrucció i cultura ha d'esser benvingut. Pensa que sa Cultura es s'única arma que té es poble per lluitar contra s'esclavitut.

—Parles com un canari.

—Xerr com un homo que pensa i de canari no en tenc ni una ploma.

—Crec que també aprovaren construir un poliesportiu a sa Colònia.

—Home, s'ha de conèixer que dins la Sala en Toni Manyà hi pinta qualche cosa. També aprovaren es conveni per sa depuradora. Ara que segons me vàren vendre, quan ses síquies arribàren a s'Amel·lerà don Fernando Truyols les donà «s'alto».

—I ara què dius?

—Lo que sents. Se trobàren un interdicte pes morros. Crec que no havien arribat a un acord.

—Però que no hi havia un oferiment del any vuitanta per part des propietari?

—Sa veu que l'any noranta-dos no té res que veure amb l'any vuitanta. Tot està aturat perquè hi ha un interdicte. Putes! dic, i quins «Pardillos».

—O quins vivillos.

—No sé que dir-te. I per altre banda hi ha lo de ses conduccions. Deu ser cert lo que diu Boreas, Cartes de Tramuntana.

—I què diu?

—Que té por que posin uralita per conduir s'aigo potable.

—No pot ser!

—De més verdes n'han madurades, i... guardau-nos d'un «ja està fet».

—I val més sa que guarda que sa que cura.

—Aposta ara hi som a temps. Tenim s'experiència d'Artà amb s'aigo. Estava farta de «nitritos» molts més que es que recomenava s'organització per a la salut, i aquí la mos feien empessolar com a aigo potable.

—Don Joan Pujamunt anava de bòlit amb s'anàlisi en sa mà.

—Això era una putada!

—També demanaven que cobrà s'arquitecte per redactar es projecte des Teatre Municipal.

—Veus! Aquesta pregunta jo l'hagués feta d'un altre manera. Perquè si se du envant aquell projecte sense reformes s'hauria tudat lo que podria ser un Teatre Modèlic. Es millor de tot es Llevant. Això hauriem de demanar.

—Ja m'ho diguè en Xerefi. Si en es Principal de Ciutat hagueren feta sa reforma quan era hora, ara no seria necessari gartar-si doscents milions de pessetes.

—Idò aquest Teatre Municipal ha de tenir previsions de futur. No te cabuda. No te sa cabuda necessària i això és tudar es doblers i es solar.

—Potencialment són més de quinze mil persones per anar-hi a Na Batlesa quan hi hagi una bona funció. I posar-hi quatrecentes butaques és condemnar es poble a no veure res bo mai.

—Tu caparrut com un aragonès.

—Realista com un carlista.

—Estàs fet un bon solet!

—Anem a dinar i mira com ho escrius a tot això que es poble d'Artà ho espera i n'ha d'estar ben enterat.

—I des socialistes que m'en dius.

—Res. No en se res. En Silva calla i espera. Tots esperam.

—That is the question.

—Ja mos surts amb s'idioma.

—I ara t'ho diré en llatí. Ets idiomes i ets sebres són per a «Pane lucrando». I si no ho has entès ves-ho a cercar.

I

«POEMA D'ARTÀ» O SIA LA DEIXA DEL GENI GREC

Amb la sana intenció de refrescar-nos un poc la memòria sobre algunes obres, avui mig oblidades, referents a la nostra contrada d'Artà, parlarem avui del poema *La deixa del geni grec* de Miquel Costa. En articles successius ens referirem, si Déu ho vol, a dos llibres les pàgines dels quals, ai!, ja comencen a esgrogueir-se pel pas del temps. Aquests llibres són *Croquis artanencs*, del P. Ginard Gauçà, i *El paisatge d'Artà*, de Josep Sureda i Blanes.

Comencem per *La Deixa* que és l'obra més antiga de les tres esmentades.

Miquel Costa, el més destacat dels nostres poetes, volgué oferir, ja fa prop de cent anys, a la nostra comarca d'Artà el seu gran poema *La deixa del geni grec*. Aquest poema, de tot d'una, no fou batiat així pel seu autor. Costa, mentre l'escribia, li deia sempre el *Poema d'Artà*. A això tinguérem ocasió de comprova-ho degut a la gentilesa de Mn. Bartomeu Torres, e.p.d., que ens va ensenyar, ja fa temps, el Diari íntim del poeta i en el qual poguérem llegir clarament frases com aquestes: «començ estrofa Artà» (26 octubre de 1900), «Poesia d'Artà seguir...» (31 octubre del mateix 1900), «Versos de poema d'Artà» (23 de novembre 1900), «Cant III del poema d'Artà» (13 de gener de 1901), etc. *La Deixa* se va acabar d'escriure el dia 20 de gener de 1901, puix en el mateix Diari hi trobam també aquesta nota que diu: «Acab poema d'Artà... pos en net Cant III». La composició, doncs, d'aquesta gran obra de Costa i Llobera va durar

tres mesos, no arribaren bé; i abans d'escriure-la, el poeta, segons contem, visità detingudament tot l'escenari on s'havia de desplegar la trama del poema: Ses Païsses, Canyamel, les Coves d'Artà...

L'argument del *Poema d'Artà*, o sia, de *La deixa del geni grec* és molt interessant —hi ha una òpera basada en aquest poema— i els seus versos (uns 600) són llargs, sonors, impecables. Però provem de ficar-nos un poc en el contingut de dit argument. En síntesi se tracta d'això que segueix:

Costa, basant-se en les afirmacions d'un historiador molt antic, suposa que el poeta Homer, anomenat també Melesigeni, navegà en la seva joventut des d'Esmirna (Turquia) fins a les costes d'Hespèria (Espanya) i que en aquesta travessia —o quan se'n tornava— desembarcà a Mallorca, a les platges de llevant (Canyamel? Cala Bona? qui sap!) i, per desgràcia seva, va ser fet presoner per una tribu artanenca que habitava pel talaiot de Ses Païsses. Homer anava acompanyat d'altres navegants que feien amb ell aquella arriscada travessia. Tots, manco Homer (Melesigeni), moriren cremats per la tribu salvatge:

*Llavors començava la immolació cruenta.
Sonava un corn sinistre. Parelles de guerrers
de peus i mans lligaven en terra els presoners
portant-los a la pedra fatal del sacrifici.
Ja el vell deia la fórmula secreta, i llur servici
prestaven sos ministres; i ja el primer catiu,
dada la sang, cremava sobre el sagrat caliu.*

Però Melesigeni, per l'amor de Nuredduna, la profetessa de la tribu, fou salvat d'una mort que tingué bastant de temps darrere les orelles. Nuredduna, enganant la tribu, els aconsellà que no matassin Melesigeni ran del talaiot, sinó que el se'n duguessin dins les coves (Coves d'Artà). Allà —els digué ella— sofrirà el catiu una mort encara més llarga i espantosa:

*...Sentiu-me, ministres i guerrers.
Precís és que aquest jove cantor dels estrangers
aquí la sang no vessi: per víctima escollida
el déu ignot demana que l'entreguem en vida
allà dins la gran Cova, son temple misteriós...*

Tota la tribu —fora un— acatà les indicacions de la profetessa i se'n portaren Homer fins a les coves. Allà el lligaren a l'ara que hi havia i diu Costa que

*...havent-lo assegurat,
deixaren-lo amb la lira suspesa a son costat.*

La tribu se'n torna satisfeta cap al talaiot, una volta consumat el sacrifici; però Nuredduna roman amagada i torna arrere per tal de deslligar Melesigeni i salvar-lo. Melesigeni se salva i pot fugir cap a la barca que els companys que no foren agafats tenien per allà prop. Però Nuredduna, una volta descobert l'engan que havia fet a la tribu, morí apedredada...

Després —i així acaba l'obra— un exèrcit poderós, que ja dominava gran part de la nostra Illa, ataca amb fúria irresistible la tribu artanenca. Els seus capparets, quan se veren perduts, decidiren anar a morir plegats a dins les Coves, abans que entregar-se al exèrcit vencedor. Allà, dins la immensa caverna del Cap Vermell, encengueren un fogaró i, un darrere l'altre, s'hi tiraren de viu en viu.

*Llarg temps aquella pira silenciosament
cremà com holocauste del temple solitari,
i el fum de tal incendi, omplint el santuari,
blancures d'alabastre per sempre mascarà.
Així de dol vestides estau, coves d'Artà.*

Això és, en poques paraules, l'argument del gran poema de Miquel Costa referent a la nostra comarca.

La força d'aquest poema va fer que l'any 1947 —25e aniversari de la mort del poeta— s'aixecàs, just davant el portal del talaiot de Ses Païsses, el monòlit que encara ara reina i que du esculpida aquesta inscripció: «A Costa i Llobera».

El monòlit a Costa i Llobera, en el talaiot de Ses Païsses.

EN PEP GONELLA i els seus companys

Això era i no era, bon brou faça la cadernera, per voltros un amud, i per mi una barcella. S'altra dia de pagès, En Pep Gonella, aquell que tenia un ca de bou i el va baratar amb un ou de xoriguer, menà dos companys Maonesos (ara no em recorda de quin poble són): En Pere de Sa Boal i En Tòfolet Mascaró, i los tengué a ca seva una bona partida de dies, ben menjats i ben beguts, i los menà a fer un raig d'excursions per lo més important d'es terme. Aquells dos Maonesos (Menorquins) s'ho passaren molt bé a Ca'n Pep Gonella, i no frissaven d'anar-sen. En Pep, los va presentar a uns quants amics seus: s'Hortolà de s'Hort d'Es Gabre, En Joanet d'Algaida, En Pere poca por, El Rei qui parava faves...i a uns quants

més. Es dissabte de Sant Antoni, En Pep Gonella, va pastar dues coques com una roda de carro, i les posà per damunt un bon raig de taiades de llengonissa, i es vespre qui ja varen esser cuites, en soparen, i es dos convidats s'en menjaren un bon bocí. De vetlada, anaren a veure tots es fogarons, i com que tothom coneix En Pep Gonella, per tot los convidaven a beure, i no los quedave més remei que pegar un glop.

As dos Maonesos los vengué de nou aquella cançó que diu:

*«Sant Antoni és es patró
de Maó i Ciutadella.
li pegam amb sa botella
perque no tenim tassó».*

no l'havien sentida mai. O aquella altra:

*«Sant Antoni n'és vengut,
n'és vengut de la ribera,
si mos donau sa botella
noltros mos beurem es suc».*

El sen demà dematí anaren a veure «Sa Cavalcada» i «Es Beneir», i los agradà molt tot allò. Aquells dos companys digueren a n'En Pep: —Vina a ca nostra quan vulguis, i pots estar es dies que vulguis. —Idò vendré si em voleu —digué En Pep—, i quedaren així. En Pere i En Tòfolet, el sen demà s'en tornaren a ca seva, i En Pep quedà a ca seva tot content, confiant anar a Menorca qualca dia, a ca aquells dos amics seus.

Un dia vaig topar En Pep Gonella, i me contà tot això, i diu que fa molts d'anys que coneix En Pere de Sa Boal i En Tòfolet Mascaró, dos amics molt bons ferm, i que los agrada sa festa, i diu que si va a Menorca ja m'ho contarà perque vol que heu sàpiga. Segons me digué en Pep, En Pere de Sa Boal i En Tòfolet Mascaró, surtiren una vegada d'Aló (Alaior), un poble de Menorca, per a matar un llangardaix que tenia es cap de dragó, i me digué una glosada:

*«Es llangardaix d'Aló
és un animal feroç!
S'animal era de pèl,
tenia es cap de dragó,
tota sa gent d'Alaor
va surtir per a veurel.
En Pere de Sa Boal
i En Tòfolet Mascaró,
varen surtir d'Alaor
per matar a s'animal.
Es llangardaix d'Aló
és un animal feroç!
Madona surtí as portal
i, quan veu aquella gent,
diu: —si matau s'animal
vos convit a aguardent.*

*Quan s'animal va surtir
amb sa coa enrevoltada,
li van pegar fitorada
i de mort el van ferir.
Es llangardaix d'Aló
és un animal feroç!
El Pare Martí cardona
s'ho mirava d'un lloc baix,
va dir: —Açó és un llangardaix
jo n'he vist a Barcelona.
Si qualcú interessat
a s'animal vulgués veure,
posat damunt una taula
a Alaor el tenen salat.
Es llangardaix d'Aló
és un animal feroç!»*

i altres cançons que ara no em recorden. El Rei que parava faves, que hi ha aquella cançó que diu:

*«Això era un Rei
qui parava faves,
i li queien ses baves
dins un barret vel»*

fa de veure En Pep Gonella, i li diu: —Aquells dos amics teus m'agradaren molt, i si un dia tornen, los vui tenir un dia a dinar a n'es meu palau. S'Hortolà de s'Hort d'Es Gabre, En Joanet d'Algaira, i En Pere poca por, digueren lo mateix, i resolgueren tots, que es dia que tornassen, dinarien tots plegats a cal Rei. Si venen i hei dinen ja vos ho contaré si m'en tem.

EN PERE D'ES CAPAMUNT

Ciutat, 35 - ARTÀ - Tel. 83 62 49

BAR GRAN VÍA

ESPECIALIDAD EN:

- Tapas Variadas
- Pulpo Gallego
- Empanada Gallega
- Ribeiro

Artanencs d'ahir

DOS AMISTADES

En el pueblo levantino mallorquín de Artá, donde vi la luz primera el once de octubre de mil novecientos tres, tengo la suerte de contar aun, con varias amistades que arraigaron en mi pecho en los años infantiles, siendo condiscipulos del gratamente recordado maestro don Segundo. A uno de ellos, cuyos lazos afectivos han continuado prodigándose cálidamente, rebasando las lindes amicale para convertirse en fraternas, va dedicado este humilde trabajo literario, que escribo en el idioma patrio porque lo he adoptado con él en cuantas ocasiones nos hemos hablado por escrito: este amigo entrañable y artanense destacado en don Juan Gili Sancho, que nació un día de marzo de mil novecientos cinco.

No es necesario hacer su panegirico con detalle porque su extensa obra, pese a ser ejecutada sin altavoces, es lo suficientemente conocida de todos sus paisanos y aplaudida por todos por merecerlo: un maestro de carpintería, probo y eficiente desde su primera juventud, profesión que ejerció con entusiasmo y maestría hasta la fecha de su jubilación; oficio que fue acompañado más tarde por una gestoría de seguros de una florecien-

te compañía radicada en Palma, a cuyo viajante para el archipiélago balear, D. Jaime Cánaves, conocí y traté amigablemente en Ciutadella. Y su cesión del amplio local carpinteril para asentamiento de la «Escola de Xofers i Assegurances Gili», inaugurada el año 1989 en la calle Gran Vía, 42, con una aula permanente de informática, regentado todo ello por sus hijos Pedro y Juan, con dos nietas y un nieto, amén de otros empleados, en esa vía que es actualmente la principal arteria local por su ampliación hacia Santa Margarita, dan idea de la labor de este luchador artanense por su villa natal, que ha logrado envidiable prosperidad.

Aprovecho este espacio para reproducir unos versos dedicados a su hermano primogénito Martín, en ocasión de visitar Artá el año 1968, procedente de Mendoza, ciudad argentina donde emigrara en su juventud, libre del servicio militar:

*Després de llarga absència retornes a la llar:
visita emocionada, pressentint-la postrera
i jo, visquent aprop del nostre breç —Artà—
no et puc donar l'abraç que el meu ferm desitg era.
Com mai res a la terra, al meu voler plauria
reviure al teu costat estampes d'infantesa,
els llibres baix el braç l'anada cada dia
a l'entrenyable escola, amb la lliçó ja apresada.
I més tard al bateig en el camp del treball,
aprenent a guanyar el pa amb la suor del front
i en premi a la il·lusió, que no s'oblida mai
una visió d'ensomni, fusa... ¿qui sap a ont?
I l'adeu a ca-nostra, en cerca d'altre sol,
amb afany de trobar més llum i més bondat,
i riure l'alegria i també a plorar el dol
lluny del breçol nadiu, que es sempre recordat.
Tú, després d'uns quants mesos retornaràs allà,
a l'Argentina gauxa que es tan segona mare;
i segur que els teus ulls ja més podran mirar
les grises pedres «nostres» que contemples encare.
Jo, no se que feré: visquent tan prop d'Artà,
no crec porer-hi anar a dir-te el meu adeu:
per tant aquestes lletres abraçada seran
de la cara amigança que nodreix el cor meu.
Que el ben-estar i la sort siguin els teus bastions
mentres l'alé perduri dintre el teu cos mortal:
reb amb aquesta glosa, amic Martí Colom,
la germanor imborrable de l'amic Pere Mal.*

Ciutadella, octubre 1968

El otro amigo, no tan antiguo en el tiempo, pero igualmente entrañable por la intensidad de los servicios realizados consumo agrado y buena voluntad, es Pere Ginard Ferrer, que responde por el musical apodo de «Violi» (hermano del desaparecido «Sarassate», el excelente escultor que tan luminosa estela dejó de su paso a la posteridad) cuya esposa Catalina Colom fue alumna de la escuela de las monjas de Ca'n Morey juntamente con mi hija Antonia cuando ésta residía con mis padres en los años que siguieron a nuestra guerra civil.

Esta segunda amistad, nacida apenas un lustro, a consecuencia de necesitar yo unas certificaciones de nacimiento y óbito de mis padres y hermanos, así como propias y otras relativas a mi hermano Jaime, fallecido en la Residencia sanitaria «Son Dureta» sin testar, ha echado tan hondas raíces en mi pecho y en mi alma, que nada ni nadie tiene fuerza suficiente para desterrarla, máxime por su voluntad de servicio desinteresado. Tengo a gala y honra esta amistad, como la tiene sin duda el pueblo artanense por contar entre sus hijos con un émulo de sabiduría innata que ha forjado el libro de la vida y que tanto se desvela por elevar el grado cultural del pueblo que le vió nacer sesenta y dos años ha.

Ciutadella, 20 diciembre 1991

PEDRO ESTEVA SANCHO

POMPAS FÚNEBRES ARTANENSES

Avda. Ferrocarril, 33 - Tels 56 30 96 - 56 39 34

CRONICA DE LA MUSICA POP ESPANYOLA

CAPÍTOL 11

FONAMENTALMENT, els primers conjunts (amb el temps es diran grups i més tard bandes), provenien de tres llocs bàsics: Madrid, Barcelona i València. A la Capital del estat hi havia els pioners del rock: LOS ESTUDIANTES, grup que va sortir al 1958; LOS PEKENIKES, que surtiren el mateix any i que contaven amb un bon equip de sò, a les hores quasi impossible de tenir. Aquests dos conjunts eren rivals i es disputaven el favor d'aquella primera generació de joves seguidors del rock. Dos anys més tard (1960) neixen LOS SONOR i a 1961 LOS DIABLOS NEGROS i MICKY Y LOS TONYS. Això en quant als joves músics de Madrid.

A València, i formats a l'any 1960 hi havia LOS PANTALONES AZULES (duó a similitud del Duó Dinámico); LOS MILOS, també de 1960 i LOS TOP-SON, que va néixer després de que Emilio Baldoví (Bruno Lomas) deixà a Milos i els formàs a l'any 1963.

A Barcelona els primers eren del DUO DINÁMICO, des de el 1958; LOS GATOS NEGROS; LOS SIREX; LOS SALVAJES I LOS MUSTANG, tots ells ja de manera continuada des de l'any 1963.

Aquests són la flor i nata dels pioners conjunts espanyols de rock. (N'hi havia d'altres, però no varen tenir la sort d'aquests que mos ocupen).

Les dificultats bàsiques eren en principi contar amb un equip musical i de sò «potable», que els permetés donar tota la força que aquella música requeria. Tasca difícil per a l'escassa oferta dins el mercat, i els preus fabricaven els propis instruments, els adaptaven de velles relíquies d'orquestra o de combos, o, fins i tot de bandes militars, etc... I la capacitat d'aquells joves entusiastes era més voluntariosa que efectiva. Així i tot, la cosa anava endavant.

La segona dificultat bàsica era trobar llocs a on assaiguar, lo clàssic era el «garaje» llogat com a preu barat. A les hores aquells assaigs que tant de malts de caps varen provocar als veïnats, ara es recorden com a anècdotes mítiques («Ah!, per aquí assaigaven els Pekenikes, per exemple» recordaren després aquells veïns).

I, està clar, la part més difícil si cap, un pic enllestit l'assumpte, era el de trobar un empresari o un manager que els promocionàs lo suficient com per poder trobar després una casa de discs que els donàs l'opció de enregistrar un LP. El camí no era de roses, precisament, i, a les dotzenes de vegades que havien d'actuar gratis a col·legits o festes, les seguien els peregrinatges per totes les emissores de radio per donar-se a conèixer. Llavors la desconfiança de la gent per aquell tipus de música, que, la majoria de vegades era considerada com a perillosa, de salvatges, etc...

No, no era un camí de roses el primitiu pop espanyol, carregat d'il·lusions i poc recursos. A més a més, la formació musical de llavors brillava per la seva absència, pocs, molts pocs havien estudiat ni solfeig; i va ésser amb posterioritat quan la cosa anava millor, que molts perfeccionaren els estudis i l'estil de fer música (això es pot comprovar en l'evolució de gravacions de molts de conjunts).

Madrid, València i Barcelona, son, per tant les primeres amb impulsar la nova música, i a elles els cau l'honor d'inculcar aquella «febre» a la nova joventut espanyola.

Dins el nostre apartat FOREN PROTAGONISTES, avui duem a un parell de grups que varen ésser importants i vitals dins la trajectòria de la música pop espanyola.

MADRID

* **LOS PEKENIKES...** veure biografia a la revista Artà n.º 65 pàg. 275.

* **LOS SONOR...** ídem pàg. 277.

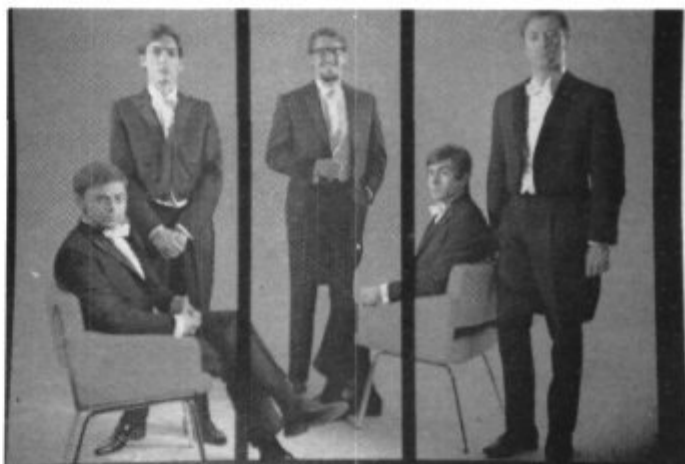
* **LOS ESTUDIANTES...** (Pioners de tots els grups espanyols. Veure nota a la revista Artà n.º 62, pàg. 196).

Així mateix LOS RELAMPAGOS, MICKY Y LOS TONYS o DIABLOS NEGROS, entre molts més que no aconseguiren gaire repercussió.

Estam situats a primers anys seixanta, quan la febre juvenil per fer rock està en ple «boom».

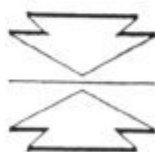
LOS RELAMPAGOS

1961.— Antics membres de dos grups de poca repercussió (Tigres i Morgan's), es juntaren per fundar una sòlida banda «moderna». Adoptaren el nom de DICK Y LOS RELAMPAGOS, una mica per homenatge a Johnny and The Hurricans, que ells admiraven i tractaven d'imitar. La primera formació d'aquest conjunt —també gran protagonista del POP espanyol— era: José Luís Armenteros, que tocava sa guitarra de punteix; Pablo Herrero, organista; Ignacio Sánchez Campins, guitarrista rítmic; Ricardo López Fuster, bateria i José Sánchez Campins que tocava el baix.

Relampagos, un dels millors grups instrumentals amb el que ha comptat mai la música pop espanyola.

Eren una potent banda, i feien des d'un principi música instrumental al estil de Shadows, Ventures o als referits Johnny and The Hurricans. De tot d'una varen ésser acompanyants habituals i freqüents de gent com MIKE RIOS o JUAN PARDO (quan gravava en solitari), inclús en les gravacions originals d'aquells solistes. Ben prest, no obstant, varen crear els propis temes gracies sobretot als seus dos líders indiscutibles com eren Pablo Herrero i en José Luís Armenteros, grans compositors de temes d'èxits dins la discografia espanyola (com veurem a altres capítols). A més a més, adaptaren de manera magistral velles cançons o peces populars. Molts vos recordareu del seu gran èxit «NIT DE LLAMPECS», a ritme

CENTRE DE RECONeixEMENT
METGE - PSICOLÒGIC
ARTÀ

Avinguda Ferrocarril, 2, 1er.
(Damunt Bar Almudaina)
ARTA

**certificats metges per
permís de conduir i
llicència d'armes**

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

de sardana-moderna, que imposaren a aquells primitius «guateques», sardana composta els dos líders del grup. Després adaptacions de «LA SANTA ESPINA»; «DANZA DEL FUEGO» (De M. de Falla); «CONCIERTO DE ARANJUEZ» (Rodrigo), etc...

Es retiraren prest, i a 1968 ja no contaven amb els seus principals membres, però la trajectòria de RELAMPAGOS dins l'història musical espanyola es fructífera i de qualitat; juntament amb PEKENIKES formaren el principal «tándem» dels grups instrumentals d'aquí.

Entre altres cançons de la seva discografia amb el segell ZAFIRO, destacariem: «DOS CRUCES» (Larrea), «ALBORADA GALLEGA»; «PIEL DE TORO»; «SEGUIDILLAS», etc.

MICKY Y LOS TONY'S

1961.— MICKY Y LOS TONY'S.— Eren de Madrid; formats per en Miguel Carreño, al·lies Micky «El hombre de goma», per les seves difícils i rares contorsions damunt els escenaris, que era el cantant; la resta del grup eren Antonio Corral; Juan Mª Fuster, Fernando Martín de Argenta (fill d'Ataulfo Argenta) i Enrique Modolell.

Micky y los Tony's; Divertit grup madrileny amb Miguel Carreño com a líder i contorsionista dalt els escenaris.

Era un dels grups populars d'aquells primers anys seixanta, habituals als concerts del Price. Feien cançons divertides alternant balades. Varen protagonitzar una pel·lícula i eren segons es comentava, un dels grups més contractats per actuar a la Base Norteamericana de Torrejón, lloc d'on vingueren moltes inspiracions rockeres amb els primers discs introduïts des dels Estats Units. Cançons com: «SHA LA LA», «NO SE NADAR», «LA GALLINA», «VERDE, VERDE», etc...

Amb els anys, Micky triomfarà amb solitari fent una carrera bastant exitosa.

A BARCELONA des dels començos teníem al DOU DINAMICO (veure revista Artà n.º 61, pàg. 178 i 179 i revista n.º 64, pàg. 251).

- * LOS GATOS NEGROS
- * LOS SIREX
- * LOS MUSTANG
- * LOS SALVAJES
- * LONNE STAR

FOREN PROGATONISTES...

LONE STAR

1960.— BARCELONA. Sense dubte es pot considerar que aquest és un dels millors conjunts catalans. La formació bàsica del grup era: Pedro Gené cantant i líder del grup; Juan Miró, guitarrista solista; Carlos Petriz, contrabaix; i, Enrique López, que era el bateria.

Lonne Star, grup català del sòlida formació musical, cosa no massa habitual a les hores.

Hi havia una diferència entre aquest pioner grup català i altres conjunts de música moderna, i era, la sòlida formació musical dels membres de Lone Star. Així, com hi havia aquells grups de joves il·lusionats amb més voluntat que encert, aquest conjunt català comptava amb una bona experiència de tots els membres a nivell d'estudis de Conservatori.

En directe eren potents, i, a pesar de l'indecisió típica d'aquells primers joves músics, en quant a l'estil a seguir, ben prest es decantaren per fer música potent, jazz, i temes propis (de tot d'una feien balades italianes, i versions rocks de èxits americans). Influits per Rolling Stones o Animals, feren cançons d'aquests dos grups britànics, però els seus èxits més grossos foren temes propis com: «LYLA», «MI CALLE», «ES MI VIDA», etc.

Mai, no obstant no foren un grup de molta popularitat (com Mustang o Barcelona, per exemple), i, pareixia que feien música per minories, enteses, això sí. Enregistraren també un disc de jazz, que, lògicament en aquell temps i dagut al tipus de música tan poc comercial, no va tenir massa repercussió.

Pedro Gené intentà una curta carrera en solitari, però tornà als orígens del grup, i, a pesar de tocar encara als anys setanta, no tornaren recuperar la primitiva fama dels seus començos.

(Continuarà)

MIQUEL MESTRE GINARD... 1992

«Crònica de la música pop espanyola» és també un programa de Radio. A través de RADIO ARTÀ MUNICIPAL podreu seguir aquesta sèrie cada divendres a les 17 hores i cada dissabte a les 12'30, sintonitzant amb la FM 107.8, duita per el autor d'aquests articles.

Ferretería
Pascual

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 83 63 92
ARTA - Mallorca

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

Ferretería **SAN LORENZO**

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS • COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

NUESTROS MAYORES

SEMANA SANTA

Esta sección pretende tener informado a todos los subscriptores del Artà de las actividades que se vienen desarrollando en el club, tanto externas como pueden ser, excursiones, torneos de petanca, etc. como interiores, bingo, billar, etc. asimismo poder relatar «in situ» las veladas que tan prendidos tienen a nuestros queridos mayores.

BILLAR

La competición fue muy reñida y apasionada intentando todos y cada uno ser merecedores de los preciosos trofeos donados por «SA NOSTRA» y la «CAIXA» y los ya mencionados del 1º Trofeo Juan Far, distinciones que serán recogidas por los flamantes campeones en el transcurso de la comida que se va a realizar el 28 de Febrero en el «Rte. Can Tronca» de San Juan, acto que informaremos en el próximo número de Artà. Nuestra enhorabuena a los encargados de la sección billar y muy especialmente a Jaime Vives «Revell» por todo el trabajo realizado.

A principios del pasado mes de Noviembre la hermandad de billaristas empezaron el campeonato 1º Trofeo «Juan Far» de billar con un total de 30 participantes divididos en cinco categorías con estos resultados.

Primer grupo
Categorías 1ª y 2ª A Sistema Handicamp
1º Juan Picó
2º Lorenzo Rayó

Segundo grupo
Categoría 2ª B a 80 carambolas
1º Andrés Sureda
2º Juan Vives

Tercer grupo
Categoría 3ª a 60 carambolas
1º Juan Ginard C.
2º Antonio Femenías

Cuarto grupo
Categoría 4ª A 40 carambolas
1º Luciano Mestre
2º Antonio Carrió

Quinto grupo
Categoría 4ª B 30 carambolas
1º Juan Lliteras
2º Lorenzo Bisbai

El nombramiento de Don Jaime Massanet de Blanes Izquierdo como pregonero de las próximas fiestas de Semana Santa, es una feliz iniciativa de nuestra «Confraria».

Los ancestros del Sr. Massanet pertenecen a la saga de los «Cafés», cuyos lazos de sangre corresponden al magnánimo cofundador del Tejar Toledo de la Habana, Don Jaime Massanet i Blanes, «Café».

El curriculum del orador es impresionante: Desde 1967 ejerce como abogado en su tierra natal de La Laguna de Tenerife (posee bufete propio), cuya licenciatura en Derecho la obtuvo en la Universidad de Canarias i posteriormente convalidada en Madrid el 10 de Marzo de 1965.

Ya desde los primeros estudios se inició en el conocimiento de los idiomas inglés, francés e italiano, cuyos estudios idiomáticos los perfeccionó en los tres países de origen, donde obtuvo los correspondientes diplomas acreditativos.

A pesar del apretado calendario, aun tuvo tiempo de ampliar conocimientos sobre Política Económica i de Derecho Marítimo, con especial hincapié en los textos de los principales tratadistas italianos en dichas materias.

Independientemente de los estudios citados, una vez obtenida la licenciatura en Derecho, inicia, en el Centro de Estudios Universitarios de Madrid, la preparación para el ingreso en la Carrera diplomática, con prioridad en las especialidades de Política internacional y Economía mundial.

De nuestra parte le deseamos lo mejor. Si el buen paño en el arca se vende, no dudamos que al abrirla el Pregonero, tendremos cabal oportunidad de gozar las cualidades de paisanaje que el corazón del Sr. Massanet atesoran, no en balde su ascendencia paterna tiene su genesis en este Artà nuestro y, a la vez, de todos.

EL REPELENTE NIÑO VICENTE

CARNAVAL

—No hijo, yo no voy disfrazado de pobre, realmente lo soy.

CENTRE COMERCIAL

JONC

SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS

PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via, 2
Tel. 83 50 66
ARTA

BOUTIQUE

SEDUM

DISTINCIÓ UNISEX

NADONS

BOUTIQUE INFANTIL

OFICINES

Ja no són cambres engomides i tètriques, similars al castell misteriós i lluny, de Kafka. Més aviat, esdevenen nuclis valuosos de vida i de semàntica. Les oficines modernes, tant al frontis o fatxada com a l'interior, traspuen un aire novell que denota l'esperit obert i acollidor que en qualifica el funcionament: l'espai per a públic o clients (un saló gran i lluent, envaït de llum i de fragància) i la zona del personal, sense gaire estretesa, possibiliten un tracte relaxat i un notable delit en la feina. L'ordenada distribució dels elements atenua la pesadesa i simplifica la labor. Tota una suma de petiteses i detalls fan de les oficines llocs agradables de comunicació, que també surten com a argument de parla.

Dissortadament, la nostra parla abusa d'impropietat. Qualsevol grup unitari de lèxic té un sobrant copios de barbarismes. Evidentment, no se n'escapa l'oficina. Cal fixar-s'hi adequadament, per fer més eixerit el llenguatge, tret que ens abelleixi la missió d'heralds gratuïts de Castella.

Anem-hi, doncs. Si, a l'exterior figura un rètol o ròtul que s'il·lumina per un focus, per què frissar de dir-ne «lletres» o «focos»? El nom ben aplicat no tuda ni avaria les coses. En observar l'interior, per què les finestretes han de ser «ventanilles» o el *rebedor*, «recibidor»? I quina extorsió suposa pronunciar *tauler d'anuncis*, substituint l'incorrecte «ta-bló»? S'esfumen, potser, els llocs de treball si no se'ls qualifica de «puestos»?

Entre *fitxer* i «fitxero», la diferència és mínima; la substitució no requereix suades. Si de *paper* deriva *paperet*, *paperassa* o *paperista*, d'on ve la justificació de «papelera»? La «caixa fort», no és una curiosa discordança? Al terme *caixa*, no hi van bé els adjectius *fort* o *fluix* (perquè són masculins). Al nostre cas, però, seria adient la denominació de *caixa de cabals* (no de «caudals»).

De les «medides de seguretat», què en podríem fer? Oblidar en principi l'expressió. No som partidaris de *furts* o *robatoris* ni *atracaments* (i, molt menys, de «robos» i «atracos»); però *mesures de seguretat* és apel·latiu nostre. Tant de bo que l'adoptem i res no passi!

JOAN ESCANELLES I LLINÀS

NOTICIAS • NOTICIAS • NOTICIAS • NOTICIAS

• Por gestión directa de la junta local del Partido popular nuestros aficionados al fútbol podrán ser testigos de un gran acontecimiento futbolístico que para así quisieran muchos pueblos de Mallorca nada menos que el partido que enfrentará al Real Madrid contra la Selección de Mallorca en categoría benjamines. El Conseller de deportes, Sr. Riera Bennasar, en próximas fechas estará entre nosotros para ultimar deta-

lles de tan importante evento encuadrado en el Torneo de Pascua organizado por el Consell Insular de Mallorca. En nuestro próximo número daremos más detallada información de este choque y la entrevista con el Sr. Conseller que nos ha honrado eligiendo «Ses Pesqueres» para la disputa de este gran partido.

ATENCIÓN!

• Se ha puesto de moda y hay que seguirla. Se prepara una gran comida de compañerismo en el Bar «Los Melones» de Villafranca para todos los quintos y quintas nacidos el año 1930. La comida se efectuará el día 29 de marzo próximo.

Cuanto quieran asistir, con el único requisito de ser quintos o quintas, deben telefonar al número 83 63 24 hasta ocho días antes.

Animarse. El menú se está confeccionando. Solo se hace una vez en 1930.

• Las APA del Colegio S. Salvador ha editado por 1.ª vez un boletín informativo para tener al corriente las actividades realizadas y previstas a realizar, a todos los padres y madres del citado centro. Esperamos que «xibiu» tenga mucha continuidad al mismo tiempo damos la enhorabuena a todos los que han realizado dicho boletín.

«NO ET MOSSEGUIS SA LLENGÜ»

1.—Catalans i mallorquins no es poren entendre massa. Bé veis voltros lo que passa: mitjons... són es calcetins; 'nau alerta, menorquins, i eivissencs de bona raça.

2.—Ells: mitges, i noltros: calces; parpella, i aquí: pipella; no hem d'embuïa sa trunyella amollant paraules falses. Mira de quin punt te calces. Tenc es màncs per sa pella.

ELTUB

Artà, febrer 1992

CONSELLS PRÀCTICS

ADOBAR I SARZIR

Si has de sarzir una prenda, tria un fil de color el més semblant possible, però un poc més prim que el teixit que vas a cosir ja que el sarzit serà més fort que la tela que l'enrevolta. Usa un aguller llarg per no haver de fer nus i una agulla llarga i prima per no foredar massa la roba. Per als adobats, és millor treure el fil del doblec o d'una altre part que no se vegi.

CUINA: CUINAT PAGÈS

Tallau molt prims, com per «julienne», el blanc de sis porros, fregiu-los amb saïm fins que tornin doradets i banyau-los amb brou.

Apart, bulliu amb brou, macarrons tallats, juntau-ho tot i presentau al mateix temps formatge rallat dins un altre plat.

El brou ha de ser fluix; de pechuga de gallina, de moll d'os, o com a darre-ra opció brou de «cubitos».

S'han de servir una mica humits sense que domini el brou.

SOCIALS

Enllaç Massanet - Terrassa

Sempre és un goig donar notícies d'un casament. A l'església de Sant Antoni de Palma, Convent dels Franciscans, s'uniren en matrimoni el passat 17 de novembre, Catalina Terrassa Sureda i Pere Massanet Amorós.

Els casà el nostre col·laborador Sebastià Mesquida i en foren testimonis per part de la nuvia el seu germà Joan, Margarida Cantó, Maria Jesús Flores, i Miquel Angel Nadal; per part del nuvi la seva germana Maria, en Pere Gil, en Sebastià Sansaloni i Pere Vaquer.

Un suculent sopar en Es Molí d'en Sopa i un viatge de lluna de mel a Canàries seguiren a la cerimònia.

Donam la notícia tard per culpa de retrassaments imprevistos a reportatges fotogràfics. Però la parella, que encara menja pa de noces té els nostres desitjos de que gaudeixn d'eterna felicitat.

CARNAVAL

Intemporal carnestoltes mos agradaria que la gent no s'ho prengués tan seriosament perquè es carnaval es tot manco la seriositat. Voldriem un carnaval divers, espontani, sense subvencions ni recolzaments oficials.

El Carnaval es la subversió total de tots els valors i totes les punyeteries. Per això els dictadors li tenen por. Per això els dictadoretis d'ara el patrocinen perquè no les fugi de les mans.

Vos imaginau, tapats amb una manta, que les podriem dir a qualque caciquet o puput de cresta molla.

DUES PREGUNTES SENSE MALA BAVA

• Cuándo se dignará el Ayuntamiento a retirar las pintadas como la que sale en el periódico «Ultima Hora», como fondo de la denuncia a Aumasa con fecha 19-2-92?

• Los padres de alumnos del Instituto Llorenç Garcías y Font, ven de muy buen gusto, el recibir por escrito y explicar las faltas de asistencia de sus hijos. ¿Podrán algún día recibir de la misma manera las faltas de asistencia de los «profes»?

CARTA DE CONVIT

Ens referim al diumenge del 8 de març d'enguany; està pensat que aqueix dia hi hagi el dinar DELS QUINTOS DE L'ANY CINQUANTA; els quintos, quedi ben clar, de la vila d'Artà.

Restaurant escollit: BINICOMPRAT. No sabem què té de BINI o què pot tenir de COMPRAT. Però estam segurs de què es troba dins el Municipi d'Algaida i a la vorera de la carretera de Ciutat a Artà.

A més a més, ens conten que és exquisit el menjar que serveixen.

1.— Benvolguts, molt estimats, de sa QUINTA DEL CINQUANTA, valents i de molta planta: tornau quedar convidats. Un pic en l'any 'germanats, això ningú ho decanta.

2.— Es Restaurant escollit, de nom, ES BINICOMPRAT, està molt ben situat; i es camí mos hem partit. Pels de Palma això va dit, si bé mai han protestat.

3.— De març el segon diumenge, en concret, que és dia vuit; no fassau aquest descuit. Se prepara bona menja. Una festa s'endiumenja, que donarà molt bon fruit.

4.— Detallarem es programa, punt per punt, ben 'senyalat. Un «autocar» s'ha llogat, perquè s'edat jau reclama, sense moure peu ni cama, es grup ben acomodat.

5.— A les dotze partirem, ben en punt, de LA GRAN VIA. Amb santa pau i harmonia a BINICOMPRAT 'nirem. Un bon menú trobarem. Venguin bauxes i alegria!!

6.— Serà una aferra-pilla: olives, coca amb verdura (molt alerta a s'agrura); també hi haurà «patatilla». El glopetjar molt, perilla, si beuen sense mesura.

7.— Una dinada complida. Ara dic es primer plat: un arròs ben engrogat; després, porcella rostida; es vi i s'aigo repartida; també gató i gelat.

8.— Cafè, conyac i xampany, mos faran sa boca neta. Si mos revé sa panxeta, no 'vem de trobar gens estrany. A lo darrer, com cada any, se mourà bona festeta...

9.— Tant bergantell com berganta quedau tots ben convidats. Anem vius i ulls espolsats: la mort, qualcun en decanta. VISCA QUINTOS DEL CINQUANTA!! I MOLTS D'ANYS A TOTS PLEGATS!!

ANTONI GINARD CANTÓ, «BUTLER»

ESPORTS

TENIS

El passat dia 15 de Febrer de 1992 es va celebrar al col·legi Sant Salvador un enfrontament Comarcal de Tenis de Taula, en el qual hi va haver els següents resultats:

CADETS

Masculí

- 1º Guiem Caldentey
- 2º Joan Miquel
- 3º, 4º Mateu Català
Toni García

Femení

- 1º Margalida Lliteras
- 2º Sabina Untermann

INFANTILS

Masculí

- 1º Jaume Cabrer
- 2º Sebastià Carrió
- 3º Toni Gayà
- 4º Toni Pinçó

ALEVINS

Masculí

- 1º J. Andreu Almendros
- 2º P. Damià Bisbal
- 3º Pedro Coll

Femení

- 1º M.ª del Mar Llaneras
- 2º M.ª Virginia Fuster
- 3º Rosario Lliteras

✶ "laCaixa"

EN ARTÀ
Servicio Cajero Automático
24 horas.

NECROLÒGIQUES

A l'acabança del 91, les minves de gener s'anticiparen i un sol deliciós lluita estranyament de les altures. Dia 30, el penúltim de l'any, seguint un costum rutinari, l'amo en Tomeu havia fet el que solia: aixecar-se d'hora, berenar prim, treure el cotxe i, visitada la tabaqueria, prendre la ruta de Son Not, l'escenari d'una llarga vida —75 anys fets—. Tot semblava d'acord amb la rutina sense cap núvol de fatalitat. L'amo en Tomeu s'ocupava de les gallines i altres espècies d'aviram, amb la devoció litúrgica dels pagesos, d'aquells que no s'estilen. Així, doncs, absorbit en la feina diària, vora la terra on havia nascut i que perseverantment l'acollia, l'escometé la mort dins una pau esplendorosa.

Casat amb na Francisca Lliteras Gelabert, Barca, deixa tres fills: Joan, Miquel i Tomeu, dues nores, un nét i quatre nétes.

Bartomeu Escanellas Servera, de Son Not: que al cel sia.

Un desgraciat accident en fou la causa ja que a pesar del 80 anys Aina Esteva Cantó (Estelriquera) tenia plena salut. Fou el dia 22 de gener després d'una visita a Ciutat amb companys de la tercera edat.

Al seu espòs i fill, el nostre condol.

El passat 2 de febrer a l'edat de 87 anys moria Isabel Rosselló Mascaró.

Als seus fills; Magdalena, Antònia, Antoni i Jaume; fills polítics Joan, Bartomeu, Joana Aina i Bàrbara; nets i besnets rebin el condol de la redacció de l'Artà.

Al mateix temps, la família ens ha encarregat de donar les gràcies a tot el poble artanenc i a la gent dels demés pobles de Mallorca que acudiren a donar-lis el testimoni del seu pesar.

Amb la mort de Madona Antònia Massanet Bernad, «Polla», ocorreguda el 19 de febrer a Pares, 30, es feu patent que les persones moren segons el caràcter mostrat en vida. Així tenim que Madona Antònia, en el moment suprem de retre comptes amb Déu, ho va fer amb la mateixa placidesa amb la qual havia viscut, submissament i envoltada d'una envejable pau interior.

Filla de Joan Massanet Nebot i d'Aina Bernad Ginard, els quals orígens patèrns procedeixen de Son Servera, nasqué el 5 de setembre de 1901 al Carrer de Na Crema, 25.

Des del 17 d'octubre de 1967 era viuda de N'Antoni Juan Jaume, «Pistola», amb el qual marit, als 18 anys, el 20 de març de 1920. La cerimònia esponsalícia fou celebrada per Don Sebastià Lliteras Tarrassa, «Vicari Felip», firmant l'acta com a testimoni els seus germans Jaume i Josep Massanet Bernad.

L'Artà patentitza el condol a la filla Antònia, una al·lota de les més pulcres i callades que el mantell celestial empra, i a tota la branca familiar. DEP.

Al mateix temps que donar-los el nostre condol, consideram un servei a la nostra localitat el donar a conèixer les defuncions que es produeixin al llarg del mes.

Per tant pregam als familiars que vulguin que les publiquem a les nostres pàgines ens fassin arribar la fotografia i les dades.

Aiximateix d'altres aconeximents no tan dolorosos.

Gràcies

REGISTRE CIVIL D'ARTÀ

Moviment natural de la població. Mes de Gener 1992

NAIXEMENTS

- 1-1-92 Africa Picazo Cortés, filla d'Antoni i Anna.
- 7-1-92 Juan Ramón Pons Cámara, fill de Lorenzo i Maria.
- 9-1-92 Bernat Reynés Torres, fill d'Andrés i Apolonia.
- 18-1-91 Maria Vives Hernández, filla de Bartolomé i Carmen.
- 22-1-92 Javier Muñoz Tous, fill de Rafael i Laura.

MATRIMONIS

- 4-1-92 Felipe Izquierdo De La Rosa amb Rosa Maria Sureda Artigues.
- 25-1-92 Francisco Javier Vives Currient amb Maria Teresa Moreno Contreras.

DEFUNCIONS

- 4-1-92 Bartolomé Melis Moll. C/ Major, 126. 81 anys. «Cosset».
- 8-1-92 Antonio Sancho Sancho. C/ Major, 166. 44 anys. «Crespi».
- 13-1-92 José Luis Grillo Pérez. C/ Abeurador, 16. 78 anys.
- 14-1-92 Jaime Nadal Ginard. C/ Apol·lo, 13. 61 anys. «Barxo».
- 14-1-92 Francisca Ana Payeras Gil. C/ Blanquers, 9. 83 anys. «Trenta».
- 16-1-92 Magdalena Ginard Canet. C/ Margalida Esplugues, 11. 87 anys. «Caragola».
- 16-1-92 Maria Orpí Llaneras. C/ Son Ros, 20. 85 anys. «Papaiona».
- 18-1-92 Francisca Perelló Mesquida. C/ Josep Sancho, 3. 62 anys.
- 22-1-92 Ana Esteva Cantó. C/ Pou d'Avall, 42. 80 anys. «Estelriquera».
- 29-1-92 Maria Danús Bisbal. C/ Santa Catalina, 26. 85 anys. «Blaià».

HÍPIQUES

Las carreras sobre la distancia de 3.000 metros, no están dentro de la normalidad del calendario hípico, pues el 26 de enero en Son Pardo había una en programa con la participación de LOÇANA que no logró clasificarse y de LIRICO que realizó dicha prueba con un crono de 1'24"7. El mismo día REGENT DU PRE hizo 3º a 1'23"1.

Recordemos que UNITA ostenta el record de 1'26"4, en una carrera considerada de más de 3.000 metros, prueba que ella recorrió 3.040 metros, marca establecida en el año 1977.

En la presentación de potros de 2 años de la generación «T», efectuada el 1º de febrero, no podía faltar la representación artanense, que en esta ocasión han sido TUMBET BLEU de Sebastián Genovard, TUDOSA V.S., des Pou des Rafal y TITUBEIG de la cuadra Na Porrassa.

En la carrera especial reservada para aprendices, Toni Servera conduciendo a la veterana ESCARCHA, se hizo con la victoria después de una dura lucha con LECHUZO, los cuales marcaron el mismo crono de 1'29"3.

LIRICO, 3.000 metros a 1'24"7.

Aunque a una mayoría de aficionados nos gusten más las carreras en Manacor, está bien demostrado que Son Pardo tiene más cualidades para desarrollar una carrera rápida, y fijar un record, como ha sucedido el 2 de febrero a los hermanos JOIELL y LOÇANA, con victoria para el primero al buen tiempo de 1'21"3 y tercera clasificación para LOÇANA a 1'21"6.

La tercera hermana uterina de estos trotones, MERAVELLA el domingo siguiente fijó su record a 1'24.

Y, hablando de records debemos mencionar la marca establecida por el trotón francés REGENT DU PRE de 1'19"9.

Muy importante fue la reunión del día 8 en Manacor para hípica de Artà, empezando en la primera prueba con el caballo PELEO B, que se clasificó en tercer lugar. RIGOLETTO, después de recorrer los 2.400 metros de su carrera a 1'25"8, tuvo que conformarse con el segundo puesto.

La tercera carrera estaba reservada para los potros de 3 años, con victoria a 1'31"6 de SOM PETIT BO de Sa Font Calenta, la segunda clasificación para SEMPRE DORADO a 1'33 de Cristóbal Ferrer, seguidos muy de cerca por SUNITA d'es Pont.

LORD WILKES, después de recorrer unas vueltas comandando el pelotón, se clasificó en 2º lugar a 1'28"2.

JOIELL, nuevo record a 1'21"3.

El premio «Aprendices y Damas», contaba con la participación de QUILT DE BELLEVUE conducido por Caty Massanet que se clasificó en 2º lugar y REGENT DU PRE que hizo 3º, a la misma carrera tomaba parte JUNITA conducida por Juan José Cladera.

CASTAÑER, conducido por Juan Amorós hizo cuarto a 1'25"7 y LIEBRE O en otra carrera con Miguel Angel Gili, segundo a 1'26"7.

TUDOSA V.X., en la presentación de potros de 2 años.

En Son Pardo, el 9 de febrero, en la primera carrera tomaba parte SORTETA y SENYOR C.M. que hizo cuarto a 1'28"4, en otra carrera MERAVELLA se colocó en 3ª posición a 1'24, JOIELL volvió a repetir el triunfo del domingo anterior a 1'24"6 y PANYORA hizo 3º a 1'24"4.

Los dos únicos trotones locales que entraron en premio el 15 de febrero, en Manacor fueron PANYORA a 1'23"7 que ganó la carrera y CASTAÑER en la misma prueba hizo 3º a 1'25"3.

TOMEU FEMENIAS SARD
Fotos.— Revista TROT

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

CTRA. SANTA MARGARITA, 57
TELEFONO 83 66 35
ARTÀ

Foto Comentada

Un temps anaven ben envalats els tallers d'obra de pauma. De la feina individual quasi bé sense control havíem passat a la industrialització del que fou el casolà quefer de la dona artanenca després que l'home arrabassador, secador, i fins i tot ensofrador hagués duit a ca seva la fulla de la paumera.

I aquí tenim en Jaume Payeras amb en Mateu Papa.

Ses operaries són n'Antònia Bisquerra (Carbona), n'Aina Riera (de Son Ramon) vídua per dues vegades, na Maria Tous (Butlera), sa dona d'en Joan Mel·ler que a l'hora d'ara despatxa electrodomèstics, na Maria Sureda de Son Fanc, filla del matancer Sebastià Caló. Margalida Ginard, dona d'en Jaume; n'Antònia Mestre (Vella), na Francisca Cabrer (Jujera) casada amb en Jaume d'es Pont fill d'aquell glosador del mateix nom, Margalida Bernat (Xereta) dona d'en Joan de Sa Canova, Catalina Llaneres (Sua) i Bàrbara Ginard (Butlera) cunyada de s'empresari.

Una foto típica i tòpica del nostre prop passat. Irrepetible.

ES RACÓ DE SA COMARE BENETA

—Què trobau des bando des batle de no vendre alcohol en es menors?

—Que ja era ben hora.

—Tanmateix es joves feran lo que els passi pes dellons.

—Sempre serà millor si troben dificultats que no tenir s'abeurador a s'abast des morros.

—I que me conta des qui se perderen en es Travessets?

—Quan tenen es cap xepat, llavors se posen sa cervellera. Ja fa temps que contàrem com era s'avenç i es pas de sa bomba de s'ermità.

—Es s'avenç més fons d'Espanya segons diuen.

—Cent-quaranta metres. En es vuitanta ja no hi ha claror. Per davallar-hi s'hi ha d'anar ben preparat. Si no; ja no hi són a temps de contar ets esclats.

—No guanyam per sustos.

—Val més no pensar-hi. Som en es Carnaval i convé divertir-mos que llavors venen set setmanes de Corema.

—Ara no n'hi ha de Corema.

—Es ben vera. Tot això hem guanyat. En temps d'en Franco feiem Corema sense Carnaval. Ara feim Carnaval i després no hi ha Corema.

—Ni Coremers.

—Si punyetes. Aquells Coremers que mos amenaçaven amb l'infern. Tot era pecat.

—Sobretot un...

—Si! Qui l'ha vist i qui els veu...

—Ora pro nobis.

—Ora... Ora...

—Ja ho val.